

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

1) ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΚΕΙΜΕΝΩΝ)

ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΤΟΥΣ/ΣΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

1. Τα ερμηνευτικά σχόλια των κειμένων αξιοποιούνται με φειδώ από τον/την εκπαιδευτικό, όπου είναι απολύτως αναγκαίο.
2. Κρίνεται σημαντική η αξιοποίηση των κειμένων του επιμέτρου (παράλληλων κειμένων), προκειμένου Οι μαθητές και οι μαθήτριες να κατανοήσουν βαθύτερα το περιεχόμενο του κειμένου αναφοράς, το αξιακό σύστημα που αυτό προβάλλει, καθώς και το ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται.
3. Η διδασκαλία των επιμέρους γραμματικοσυντακτικών φαινομένων είναι κειμενοκεντρική. Οι μαθητές και οι μαθήτριες έρχονται σε επαφή με την αρχαία γλώσσα μέσα από τα αρχαία κείμενα και με τρόπο διερευνητικό μαθαίνουν τα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της γλώσσας. Κατά τη διδασκαλία ενδεικνύται Οι μαθητές και οι μαθήτριες να φέρνουν μαζί τους και τα βιβλία αναφοράς (Γραμματική - Συντακτικό) και να τα χρησιμοποιούν, όταν και όπου χρειάζεται, με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού. Στο πλαίσιο αυτό, κρίνεται σκόπιμο ο/η εκπαιδευτικός να ενημερώνει από το προηγούμενο μάθημα τους μαθητές και τις μαθήτριες ότι στο επόμενο θα πρέπει να έχουν μαζί τους το βιβλίο είτε της γραμματικής, είτε του συντακτικού, ανάλογα με το φαινόμενο που θα μελετήσουν μέσα στο κείμενο.
4. Σε κάθε ενότητα, είναι σημαντικό η διδασκαλία των επιμέρους γραμματικοσυντακτικών ή ετυμολογικών και λεξιλογικών φαινομένων να συνδέεται με αναφορές και παραδείγματα στη ν.ε. Επίσης, προτείνεται η πορεία από το γνωστό προς στο άγνωστο, από τη συγχρονία στη διαχρονία.
5. Από τις ασκήσεις του σχολικού εγχειριδίου συνιστάται να προτιμώνται αυτές που ζητούν αναγνώριση τύπων της α.ε. οι οποίοι δεν έχουν επιβιώσει στη ν.ε. (με τη μορφή ερωτήσεων κλειστού τύπου: πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, αντιστοίχισης) και την παραγωγή τύπων οι οποίοι έχουν επιβιώσει στη ν.ε. (με ασκήσεις μετασχηματισμού λέξεων εντός φράσεων ως προς τον αριθμό, τη φωνή, τον χρόνο, την πτώση).
6. Συνιστάται η διόρθωση των ασκήσεων να γίνεται στην τάξη από τους ίδιους τους μαθητές και τις μαθήτριες με αξιοποίηση και των βιβλίων αναφοράς.
7. Επειδή δεν προβλέπεται η ύπαρξη λεξιλογικού πίνακα, προτείνεται η γλωσσική αξιοποίηση λέξεων των κειμένων για εύρεση ομόρριζων (απλών ή σύνθετων) με έμφαση στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου των μαθητών και μαθητριών στη ν.ε.
8. Δεν προτείνεται η διδασκαλία / επανάληψη της ετυμολογίας γραμμικά με βάση το υλικό του Β΄ μέρους των ενότητων, λίστες καταλήξεων και ασκήσεις με τύπους οι οποίοι δεν περιλαμβάνονται στα κείμενα.

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ

Από το διδακτικό βιβλίο «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου» των Ν. Μπεζαντάκου, Β. Χαραλαμπάκου κ.ά, **δεν θα διδαχθούν οι ενότητες 3, 5, 7 και 12.** Οι υπόλοιπες ενότητες θα διδαχθούν δύο (2) ώρες την εβδομάδα κατά την περίοδο Σεπτέμβριος - 15 Μαρτίου ως ακολούθως:

ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΓΝΩΣΗΣ – ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΚΕΙΜΕΝΑ	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ - ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ, ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
1 ^η	<p>1. Να γνωρίσουν Οι μαθητές και οι μαθήτριες μια άλλη εκδοχή του μύθου για την Ελένη και τον Τρωικό πόλεμο.</p> <p>2. Να διαμορφώσουν άποψη για τα πραγματικά αίτια του Τρωικού πολέμου.</p> <p>3. Να αξιολογήσουν την άποψη του Ηροδότου σχετικά με τον Τρωικό πόλεμο.</p> <p>4. Να αποκωδικοποιήσουν τις συντακτικές -</p>	<p>Το κείμενο της ενότητας (σελ. 8 σχ. βιβλίου)</p> <p>- Τα γλωσσικά σχόλια της σελ. 9 αξιοποιούνται στη διδακτική πράξη μερικώς με στόχο την κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου και την απόδοσή του στη ν.ε.</p> <p>- Συζητούνται οι ιδέες και τα νοήματα του κειμένου με αξιοποίηση ή/και εμπλουτισμό των ερωτήσεων της σελ. 10 και αξιοποίηση των παράλληλων κειμένων της σελ. 100 και των ερωτήσεων που τα συνοδεύουν (σελ. 101). Μπορεί ως αφόρμηση της διδασκαλίας να επιλεγεί το πρώτο παράλληλο κείμενο (απόσπασμα από το ποίημα <i>Ελένη</i> του Γ. Σεφέρη).</p> <p>- Για τις εκδοχές του μύθου της Ελένης μπορεί να αξιοποιηθεί σχετικό κείμενο που επισυνάπτεται στα ερμηνευτικά</p>	<p>1. Λεξιλόγιο.</p> <p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες επισημαίνουν στο κείμενο λέξεις που απαντούν και στη ν.ε., βρίσκουν ομόρριζές τους και σχηματίζουν προτάσεις.</p> <p>2. Ετυμολογικά, γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα. Επιλέγονται τα φαινόμενα τα οποία οι εκπαιδευτικοί κρίνουν ότι χρήζουν επανάληψης και εμπέδωσης από τους μαθητές και τις μαθήτριες.</p>	<p>Οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν πρωτίστως τα κείμενα, για να υπηρετήσουν τους στόχους που έχουν θέσει. Από τις σελ. 11-13 του σχ. βιβλίου επιλέγουν από τις επαναληπτικές ασκήσεις εκείνες που υπηρετούν τους στόχους αυτούς.</p>	3

	<p>νοηματικές σχέσεις που συνεχούν το κείμενο, ώστε να μπορούν να το αποδώσουν στη ν.ε.</p> <p>5. Να εμπεδώσουν ύλη που έχουν διδαχθεί σε ετυμολογικό και μορφοσυντακτικό επίπεδο στην Α' και στη Β' Γυμνασίου.</p>	<p>σχόλια του εμπλουτισμένου βιβλίου μαθητή στο Ψηφιακό Σχολείο: http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C106/502/3268,13323/.</p>			
2 ^η	<p>1. Να συζητήσουν Οι μαθητές και οι μαθήτριες τη σημασία που απέδιδαν οι αρχαίοι Έλληνες στην αυτοθυσία για χάρη της πατρίδας και να διερευνήσουν τυχόν ανάλογες σύγχρονες αντιλήψεις.</p> <p>2. Να προσδιορίσουν το είδος και τον σκοπό του κειμένου και να</p>	<p>Το κείμενο της ενότητας (σελ. 14 σχ. βιβλίου)</p> <p>- Τα γλωσσικά σχόλια της σελ. 15 αξιοποιούνται στη διδακτική πράξη επιλεκτικά, με στόχο την κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου και την απόδοσή του στη ν.ε.</p> <p>- Προτείνεται η υφολογική προσέγγιση του κειμένου μέσα από τον εντοπισμό των αντιθετικών ζευγών και των επιθέτων.</p> <p>- Συζητούνται οι ιδέες και τα νοήματα του κειμένου με αξιοποίηση ή/και</p>	<p>1. Λεξιλόγιο – Ετυμολογικά.</p> <p>Με αφορμή τα κείμενα (της ενότητας και το παράλληλο), οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ζητήσουν από τους μαθητές και τις μαθήτριες:</p> <p>- να επισημάνουν λεξιλογικές επιβιώσεις στη ν.ε.</p> <p>- να δημιουργήσουν λέξεις με παραγωγή και σύνθεση στην α.ε. και στη ν.ε. Όπου κρίνουν σκόπιμο, μπορούν να καθοδηγούν τους μαθητές και τις μαθήτριες, προτείνοντας παραγωγικές καταλήξεις ή ζητώντας από αυτούς να επισημάνουν τις μεταβολές που υφίστανται οι λέξεις κατά τη σύνθεση</p>		3

	<p>συσχετίσουν τη χρήση των επιθέτων και δη του υπερθετικού βαθμού με αυτόν.</p> <p>3. Να επισημάνουν τις συντακτικές και νοηματικές σχέσεις που θα τους διευκολύνουν στην απόδοση του κειμένου στη ν.ε.</p> <p>4. Να ασκηθούν στην παραγωγή και στη σύνθεση λέξεων στην α.ε. και στη ν.ε. και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.</p> <p>5. Να διερευνήσουν τον τρόπο σχηματισμού των παραθετικών στην α.ε. και να τον συσχετίσουν με αυτόν της ν.ε.</p>	<p>εμπλουτισμό των ερωτήσεων της σελ. 16 και αξιοποίηση του παράλληλου κειμένου της σελ. 101 και των ερωτήσεων που το συνοδεύουν.</p> <p>Για αξιοποίηση διαδικτυακού εννοιολογικού χάρτη και παραγωγή συνεργατικής μετάφρασης στο πλαίσιο της διδασκαλίας αυτής της θεματικής ενότητας, βλ. το ομώνυμο σενάριο διδασκαλίας στο αποθετήριο εκπαιδευτικών σεναρίων «Πρωτέας»: http://proteas.greek-language.gr/scenario.html?sid=120.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - να εντοπίσουν στα κείμενα ετυμολογικά συγγενείς των λέξεων της ν.ε. που τους δίνουν: π.χ. να τους δώσουν τη λέξη «θήκη» και να βρουν το ρ. «τίθενται» - να βρουν στη ν.ε. λέξεις ομόρριζες αυτών του κειμένου: π.χ. τη λέξη «παράθεση» για το ρ. «τίθενται». <p>Δεν θα διδαχθεί το Β' μέρος (σελ. 16-17 του σχ. βιβλίου) ως έχει.</p> <p>2. Γραμματική.</p> <p>Παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ο/η εκπαιδευτικός αξιοποιεί παραδείγματα από τη ν.ε. για να συζητήσει με τους μαθητές και τις μαθήτριες τούς όρους «βαθμοί και παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων». - Για την κατάκτηση της νέας γνώσης, σημείο αναφοράς αποτελούν τα επίθετα του κειμένου. - Οι μαθητές και οι μαθήτριες οδηγούνται επαγωγικά στον τρόπο σχηματισμού των παραθετικών στην α.ε. και επισημαίνουν ομοιότητες και διαφορές με τη ν.ε. - Δίνεται έμφαση στα ομαλά παραθετικά. - Από τα ανώμαλα η εστίαση αφορά στην 	<p>Ενδεικτικά: Σελ. 21: 1, 2</p>	
--	--	---	---	--------------------------------------	--

			<p>αναγνώριση τύπων που απαντούν και στη ν.ε.: <i>ἄριστος, ἐλάχιστος, πλέον, μάλιστα κ.ά.</i></p> <p>- Οι μαθητές και οι μαθήτριες σχηματίζουν φράσεις στη ν.ε. με παραθετικά της α.ε. που χρησιμοποιούνται και σήμερα.</p> <p>- Προσδιορίζουν τη σημασία λέξεων και φράσεων που χρησιμοποιούνται στη ν.ε., όπως: <i>το μη χείρον βέλτιστον, ως επί το πλείστον, τα μάλα, κάλλιστα κ.ά.</i></p> <p>- Μελετούν την κλίση του συγκριτικού βαθμού των επιθέτων που σχηματίζουν ανώμαλα παραθετικά, όχι για να την αποστηθίσουν, αλλά για να μπορούν να αναγνωρίσουν αντίστοιχους τύπους, όταν τους συναντούν σε αρχαία κείμενα.</p> <p>3. Σύνταξη</p> <p>Δεν θα διδαχθούν οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί που εκφέρονται με πλάγιες πτώσεις.</p>		
3 ^η	Δεν θα διδαχθεί				
4 ^η	1. αντιδιαστείλουν μαθητές και μαθήτριες	Να Οι οι τα	<p>Το κείμενο της ενότητας (σελ. 30 σχ. βιβλίου)</p> <p>- Τα γλωσσικά σχόλια της σελ. 31</p>	<p>1. Λεξιλόγιο - Ετυμολογικά</p> <p>Με αφορμή τα κείμενα (της ενότητας και τα παράλληλα), οι εκπαιδευτικοί ασκούν τους</p>	5

	<p>πλεονεκτήματα της ειρήνης προς τις ολέθριες συνέπειες που επιφέρει ο πόλεμος.</p> <p>2. Να προσδιορίσουν το είδος και τον σκοπό του κειμένου και να επισημάνουν τις λεξιλογικές και υφολογικές επιλογές του ρήτορα που υπηρετούν τον σκοπό αυτό.</p> <p>3. Να δώσουν τη δική τους μεταφραστική εκδοχή.</p> <p>4. Να ασκηθούν στην παραγωγή και στη σύνθεση λέξεων στην α.ε. και στη ν.ε. και να εμπλουτίσουν το</p>	<p>αξιοποιούνται στη διδακτική πράξη επιλεκτικά, με στόχο την κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου και την απόδοσή του στη ν.ε.</p> <p>- Προτείνεται προσέγγιση του κειμένου μέσα από τον εντοπισμό λέξεων συναισθηματικά φορτισμένων και ζευγών αντίθετων εικόνων.</p> <p>- Συζητούνται οι ιδέες και τα νοήματα του κειμένου με αξιοποίηση ή/και εμπλουτισμό των ερωτήσεων της σελ. 32 και αξιοποίηση των παράλληλων κειμένων των σελ. 102-104, καθώς και των ερωτήσεων που τα συνοδεύουν.</p> <p>Για επέκταση ή εμπλουτισμό της παραδοσιακής διδασκαλίας, βλ. το σενάριο «Ισοκράτους, Περί ειρήνης: Οι μαθητές και οι μαθήτριες μιλούν για την ειρήνη» στο αποθετήριο εκπαιδευτικών σεναρίων «Πρωτέας»: http://proteas.greek-language.gr/scenario.html?sid=1593.</p>	<p>μαθητές και τις μαθήτριες στην παραγωγή και στη σύνθεση, καθώς και στην αναζήτηση ετυμολογικά συγγενών λέξεων, σύμφωνα και με τα προτεινόμενα στη 2^η ενότητα.</p> <p>Δεν θα διδαχθεί το Β΄ μέρος (σελ. 33-34 του σχ. βιβλίου) ως έχει.</p> <p>2. Γραμματική</p> <p>Η β΄ τάξη συνηρημένων ρημάτων (σελ. 34-37) δεν θα διδαχθεί.</p> <p>Με δεδομένο ότι η ευκτική είναι έγκλιση που δεν απαντά στη ν.ε., κρίνεται σκόπιμη η εμπέδωσή της ξεχωριστά από τις υπόλοιπες εγκλίσεις που διδάσκονται στη Β΄ Γυμνασίου και οι οποίες παρουσιάζουν μορφικές και λειτουργικές αντιστοιχίες με τις ομώνυμες εγκλίσεις της ν.ε.</p> <p>Με αναφορά στους τύπους «έξαρκέσειεν» και «γιγνοίμεθα», ο/η εκπαιδευτικός καθοδηγεί σταδιακά τους μαθητές και τις μαθήτριες στην εξοικείωση με τις σημασίες, τις χρήσεις και τον σχηματισμό της ευκτικής. Πιο συγκεκριμένα:</p> <p>- Αξιοποιώντας το σχολικό <i>Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής</i>, Οι μαθητές και οι μαθήτριες επισημαίνουν τη σημασία και τις χρήσεις της ευκτικής και μελετούν σχετικά παραδείγματα.</p>		
--	--	--	--	--	--

	<p>λεξιλόγιό τους.</p> <p>5. Να εμπεδώσουν τη σημασία, τις χρήσεις και τον σχηματισμό της ευκτικής ε.φ. και μ.φ. των βαρύτονων ρ. της α.ε., σε σχέση και με σημασιολογικά αντίστοιχες γλωσσικές μορφές της ν.ε.</p>		<p>Είναι σημαντικό να δοθεί έμφαση στα παραδείγματα της ν.ε. και να γίνουν αντιπαραθετικές επισημάνσεις.</p> <p>- Αξιοποιώντας τη σχολική <i>Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής</i>, Οι μαθητές και οι μαθήτριες εξοικειώνονται με τον σχηματισμό της ευκτικής με την εξής πορεία: α) ευκτική ενεστώτα, μέλλοντα και αορίστου βαρύτονων ρ. ε.φ., β) ευκτική ενεστώτα, μέλλοντα και αορίστου βαρύτονων ρ. μ.φ., γ) ευκτική ενεστώτα και μέλλοντα του ρ. <i>εμί</i> και ευκτική παρακειμένου βαρύτονων ρ. ε.φ. και μ.φ.</p> <p>- Ο/Η εκπαιδευτικός, με βάση τον τύπο «έξαρκέσειεν», μπορεί να αναφερθεί και στους πιο εύχρηστους αιολικούς τύπους (σε -ειας, -ειεν, -ειαν) για το β' και γ' ενικό και για το γ' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής αορίστου ε.φ.</p>	<p>Στην περίπτωση της ευκτικής, έμφαση δίνεται σε ασκήσεις που ζητούν αναγνώριση τύπων (ασκήσεις πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, συμπλήρωσης κενών) και όχι παραγωγή.</p>	
5 ^η	Δεν θα διδαχθεί				
6 ^η	<p>1. Να αναγνωρίσουν Οι μαθητές και οι μαθήτριες την παιδευτική αξία που απέδιδαν οι Αρκάδες και γενικά οι αρχαίοι Έλληνες</p>	<p>Το κείμενο της ενότητας (σελ. 44 σχ. βιβλίου)</p> <p>- Ως αφόρμηση ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει Ηχογραφήσεις αρχαίας ελληνικής μουσικής: http://www.mmb.org.gr/page/default.asp?id=4129&la=1</p>	<p>1. Λεξιλόγιο – Ετυμολογικά.</p> <p>- Με αφορμή τα κείμενα (της ενότητας και τα παράλληλα), οι διδάσκοντες μπορούν να εστιάσουν στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου των μαθητών και μαθητριών, αξιοποιώντας κυρίως λέξεις που έχουν σχέση με την τέχνη (<i>μουσικήν, χορεύουσι, θεάτροις</i> κτλ.). Η</p>		5

	<p>στη μουσική.</p> <p>2. Να συσχετίσουν τη σημασία και τον ρόλο της μουσικής στον αρχαίο κόσμο με τη θέση της στις μεταγενέστερες εποχές με έμφαση στη σημερινή.</p> <p>3. Να αποδώσουν το περιεχόμενο του κειμένου στη ν.ε.</p> <p>4. Να ασκηθούν στην παραγωγή και στη σύνθεση λέξεων στην α.ε. και στη ν.ε. και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.</p> <p>5. Να εξοικειωθούν με τον σχηματισμό του αορίστου β' ε.φ. και μ.φ., την κλίση των ουσιαστικών <i>ή γυνή</i> και <i>ό παῖς</i> και την</p>	<p>- Τα γλωσσικά σχόλια της σελ. 45 αξιοποιούνται στη διδακτική πράξη επιλεκτικά, με στόχο την κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου και την απόδοσή του στη ν.ε.</p> <p>- Προτείνεται διαγραμματική απεικόνιση του περιεχομένου του κειμένου με άξονες τα υποκείμενα «οἱ παῖδες» (αναδεικνύονται οι συγκεκριμένες δραστηριότητες των Αρκάδων) και «οἱ πάλοι» (αιτιολογείται το ενδιαφέρον των Αρκάδων και αναδεικνύονται τα οφέλη της μουσικής παιδείας).</p> <p>- Για την καλύτερη νοηματική προσπέλαση του κειμένου, εκτός από τις ερωτήσεις της σελ. 46 και όσες ο/η εκπαιδευτικός διατυπώσει συμπληρωματικά ή εναλλακτικά, συνιστάται και η αξιοποίηση των παράλληλων κειμένων των σελ. 105-106, καθώς και των ερωτήσεων που τα συνοδεύουν (σελ. 107).</p> <p>Για την ανάδειξη της διαχρονικής σημασίας της μουσικής με αφορμή το</p>	<p>παραγωγή, η σύνθεση και η αναζήτηση ετυμολογικά συγγενών λέξεων ενδεικνύονται στην περίπτωση αυτή.</p> <p>- Προτείνεται η αξιοποίηση του σχολικού <i>Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής</i>, του ψηφιακού λεξικού των Liddell & Scott (http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddel-scott/index.htm), αλλά και ηλεκτρονικών λεξικών της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα (http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html).</p> <p>- Δεν θα διδαχθεί το Β' μέρος (σελ. 47 του σχ. βιβλίου) ως έχει.</p> <p>2. Γραμματική.</p> <p>Αόριστος β'.</p> <p>Με επισήμανση των τύπων των κειμένων (αναφοράς και παράλληλων) «παρεισαγαγεῖν» και «εὔρον», ο/η εκπαιδευτικός καθοδηγεί σταδιακά τους μαθητές και τις μαθήτριες στην εξοικείωση με τον σχηματισμό και την κλίση του αορίστου β' ε.φ. και μ.φ.. Εντοπίζονται οι ομοιότητες με τις καταλήξεις ενεστώτα και παρατατικού και δίνεται έμφαση στη σωστή χρήση τύπων του αορίστου β' στη ν.ε. (να προαγάγει, να συμβάλει κτλ.).</p>	<p>Ενδεικτικά: Σελ. 51: 2, 3</p>	
--	---	---	---	--------------------------------------	--

	<p>αναγνώριση τύπων της οριστικής αντωνυμίας, προβαίνοντας σε συγκριτικές παρατηρήσεις με τη ν.ε.</p>	<p>κείμενο, βλ. σχετικό διδασκτικό σενάριο στο αποθετήριο εκπαιδευτικών σεναρίων «Πρωτέας»: http://proteas.greek-language.gr/scenario.html?sid=122.</p>	<p>Τα ουσιαστικά <i>ἡ γυνή</i> και <i>ὁ παῖς</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Με επισήμανση των τύπων των κειμένων (αναφοράς και παράλληλων) «οἱ παῖδες» και «τούς παῖδας» και αξιοποιώντας τις καταλήξεις ουσιαστικών της γ' κλίσης, Οι μαθητές και οι μαθήτριες γνωρίζουν την κλίση του ουσιαστικού <i>ὁ παῖς</i> και επισημαίνουν τις ιδιαιτερότητές του: στον τονισμό της γενικής πληθυντικού και στην κλητική ενικού. - Εκκινώντας από τη χρήση της γενικής «παίδων» στη ν.ε. (Νοσοκομείο Παίδων), ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τους μαθητές και τις μαθήτριες να βρουν και άλλους τύπους ουσιαστικών της α.ε. που απαντούν στο λόγιο χρηστικό επίπεδο της ν.ε. Με αναφορά στη φράση «Συν γυναιξί και τέκνοις» και την αξιοποίηση καταλήξεων της γ' κλίσης, Οι μαθητές και οι μαθήτριες γνωρίζουν την κλίση του ουσιαστικού <i>ἡ γυνή</i>, επισημαίνοντας την ιδιαιτερότητα της κατάληξης της κλητικής ενικού. <p>Η οριστική – επαναληπτική αντωνυμία.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Με αφετηρία τον τύπο «αὐτοῖς» του κειμένου και την επισήμανση ότι δεν πρόκειται για δεικτική αντωνυμία, όπως στη ν.ε., Οι μαθητές και οι μαθήτριες ασκούνται στην αναγνώριση 		
--	---	---	--	--	--

			<p>και στη λειτουργία των τύπων της οριστικής – επαναληπτικής αντωνυμίας αὐτός, αὐτή, αὐτό.</p> <p>- Ο/η εκπαιδευτικός κάνει αναφορά στις οριστικές αντωνυμίες της ν.ε.</p>	<p>Ενδεικτικά: Σελ. 51: 4</p>	
7 ^η	Δεν θα διδαχθεί				
8 ^η	<p>1. Να προσδιορίσουν Οι μαθητές και οι μαθήτριες τον σκοπό της ενσωμάτωσης ενός μύθου σε έναν ρητορικό λόγο με πολιτικό περιεχόμενο και να αξιολογήσουν τη βαρύτητά του ως επιχειρήματος.</p> <p>2. Να εντοπίσουν τις βασικές ιδέες του κειμένου και τις αξίες του αρχαίου ελληνικού κόσμου τις οποίες απηχούν.</p>	<p>Το κείμενο της ενότητας (σελ. 60 σχ. βιβλίου)</p> <p>- Τα γλωσσικά σχόλια της σελ. 61 αξιοποιούνται στη διδακτική πράξη επιλεκτικά, με στόχο την κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου και την απόδοσή του στη ν.ε.</p> <p>- Για την καλύτερη νοηματική προσπέλαση του κειμένου, εκτός από τις ερωτήσεις της σελ. 62 και όσες ο/η εκπαιδευτικός διατυπώσει συμπληρωματικά ή εναλλακτικά, συνιστάται και η αξιοποίηση του παράλληλου κειμένου της σελ. 108, καθώς και των ερωτήσεων που το συνοδεύουν (σελ. 109).</p> <p>Για εμβάθυνση στο θέμα του σεβασμού προς τους γονείς στον</p>	<p>1. Λεξιλόγιο – Ετυμολογικά.</p> <p>Με αφορμή τα κείμενα (της ενότητας και το παράλληλο), οι εκπαιδευτικοί ασκούν τους μαθητές και τις μαθήτριες στην παραγωγή και στη σύνθεση, σύμφωνα και με τα προτεινόμενα στις προηγούμενες ενότητες.</p> <p>Δεν θα διδαχθεί το Β΄ μέρος (σελ. 63-64 του σχολ. βιβλίου) ως έχει.</p> <p>2. Γραμματική.</p> <p>Παθητικοί χρόνοι φωνηεντόληκτων και αφωνόληκτων ρημάτων.</p> <p>- Με αφετηρία φράσεις της ν.ε. όπου χρησιμοποιούνται παθητικοί χρόνοι αλλά και τύπους των κειμένων (<i>έγκατελήφθη, σωθῆναι, θαυμασθείς</i> κ.ά.), Οι μαθητές και οι μαθήτριες εξοικειώνονται με τον σχηματισμό και την</p>	<p>Ενδεικτικά: Σελ. 68: 3</p>	4

	<p>3. Να αποδώσουν το περιεχόμενο του κειμένου στη ν.ε.</p> <p>4. Να ασκηθούν στην παραγωγή και στη σύνθεση λέξεων στην α.ε. και στη ν.ε. και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.</p> <p>5. Να εξοικειωθούν με τον σχηματισμό του παθητικού μέλλοντα και αορίστου.</p> <p>6. Να προσδιορίσουν τη λειτουργία και τη μορφή του ποιητικού αιτίου σε σχέση και με τη ν.ε.</p>	<p>αρχαίο κόσμο και σύγκριση με τη σύγχρονη εποχή, βλ. το ομώνυμο διδακτικό σενάριο στο αποθετήριο εκπαιδευτικών σεναρίων «Πρωτέας»: http://proteas.greek-language.gr/scenario.html?sid=1277.</p>	<p>κλίση των παθητικών χρόνων.</p> <p>Οι αυτοπαθητικές αντωνυμίες δεν θα διδαχθούν.</p> <p>3. Σύνταξη.</p> <p>Ποιητικό αίτιο και παθητική σύνταξη.</p> <p>- Με αφετηρία παραδείγματα από τη ν.ε. και τύπους των κειμένων (αναφοράς και παράλληλου), Οι μαθητές και οι μαθήτριες προσδιορίζουν τις μορφές και τη λειτουργία του ποιητικού αιτίου σε σύγκριση με τη ν.ε.</p>	<p>Ενδεικτικά: Σελ. 69: 5, 6, 7</p>	
9 ^η	<p>1. Να προσδιορίσουν Οι μαθητές και οι μαθήτριες τη ροή της σκέψης του</p>	<p>Το κείμενο της ενότητας (σελ. 70 σχ. βιβλίου)</p> <p>- Τα γλωσσικά σχόλια της σελ. 71 αξιοποιούνται στη διδακτική πράξη</p>	<p>1. Λεξιλόγιο – Ετυμολογικά.</p> <p>- Με αφορμή τα κείμενα (της ενότητας και το παράλληλο), οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εστιάσουν στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου</p>		5

	<p>Σωκράτη και να διακρίνουν τα στάδια του επιχειρήματος που χρησιμοποιεί.</p> <p>2. Να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με το θέμα της εφαρμογής των νόμων και τα κίνητρα που δίνονται από την εκάστοτε πολιτεία για την τήρησή τους.</p> <p>3. Να αποδώσουν το περιεχόμενο του κειμένου στη ν.ε.</p> <p>4. Να μελετήσουν την α.ε. συγκριτικά με τη ν.ε. και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.</p> <p>5. Να γνωρίσουν τα είδη του μορίου <i>ἄν</i>.</p>	<p>επιλεκτικά, με στόχο την κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου και την απόδοσή του στη ν.ε.</p> <p>- Για τη νοηματική προσπέλαση του κειμένου, αξιοποιούνται οι ερωτήσεις της σελ.72 και όσες ο/η εκπαιδευτικός διατυπώσει συμπληρωματικά ή εναλλακτικά, αλλά και το παράλληλο κείμενο της σελ. 109, μαζί με τις ερωτήσεις που το συνοδεύουν.</p> <p>- Για τον προσδιορισμό της δομής του επιχειρήματος, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να υπενθυμίσει στους/στις μαθητές και μαθήτριες όσα γνωρίζουν από το μάθημα της ΝΕΓ Β΄ Γυμνασίου για την Αξιολόγηση και διατύπωση επιχειρημάτων.</p> <p>- Κατά τον σχολιασμό του κειμένου, δίνεται έμφαση σε κάθε ερώτηση ξεχωριστά και στον ρόλο της προσωποποίησης.</p> <p>Για μια διαχρονική θεώρηση των εννοιών του δικαίου και του νόμου με αφετηρία το κείμενο, βλ. το ομώνυμο διδασκτικό σενάριο στο αποθετήριο</p>	<p>των μαθητών και μαθητριών, αξιοποιώντας κυρίως λέξεις που έχουν σχέση με τις έννοιες του νόμου και του δικαίου (<i>νόμους, δίκην</i> κτλ.). Η παραγωγή, η σύνθεση και η αναζήτηση ετυμολογικά συγγενών λέξεων ενδείκνυται στην περίπτωση αυτή, όπως και η αξιοποίηση του σχολικού <i>Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής</i> ή ηλεκτρονικών λεξικών, όπως αυτών της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.</p> <p>Δεν θα διδαχθεί το Β΄ μέρος (σελ. 72-73 του σχ. βιβλίου) ως έχει.</p> <p>2. Σύνταξη.</p> <p>Τα είδη του μορίου <i>ἄν</i>.</p> <p>- Οι μαθητές και οι μαθήτριες, με αφετηρία τύπους των κειμένων (<i>ἄν ἰσχύωσιν, ἄν ἔχοι, δύναιντ' ἄν</i> κ.ά.), γνωρίζουν τα είδη του μορίου <i>ἄν</i>, χωρίς να υπεισέλθουν σε λεπτομέρειες.</p> <p>Τρόποι σύνδεσης προτάσεων.</p> <p>- Με αφετηρία παραδείγματα από τη ν.ε. και αξιοποίηση του υλικού των κειμένων, Οι μαθητές και οι μαθήτριες προσδιορίζουν τους τρόπους σύνδεσης προτάσεων με έμφαση στην παρατακτική και την υποτακτική σύνδεση. Αξιοποιείται εδώ και το διάγραμμα της σ. 131 του σχολ. βιβλίου αλλά και ο πίνακας της σελ.</p>	<p>Ενδεικτικά: Σελ. 78: 1, 2</p>	
--	---	--	---	--------------------------------------	--

	<p>6. Να προσδιορίσουν τα είδη της σύνδεσης προτάσεων και να διακρίνουν τις δευτερεύουσες προτάσεις σε ονοματικές και επιρρηματικές.</p> <p>7. Να διακρίνουν τα είδη των ονοματικών δευτερευουσών προτάσεων, επισημαίνοντας ομοιότητες και διαφορές με τη ν.ε.</p>	<p>εκπαιδευτικών σεναρίων «Πρωτέας»: http://proteas.greek-language.gr/scenario.html?sid=315.</p>	<p>195 του σχολικού <i>Συντακτικού της Αρχαίας Ελληνικής</i>.</p> <p>Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις</p> <p>- Με πορεία από τη συγχρονία στη διαχρονία, Οι μαθητές και οι μαθήτριες διακρίνουν ως προς τη συντακτική τους θέση τις δευτερεύουσες προτάσεις σε ονοματικές και επιρρηματικές.</p> <p>- Η διάκριση αυτή ακολουθείται από τα είδη των ονοματικών προτάσεων. Η αναφορά δε θα είναι εκτενής. Επισημαίνονται η εισαγωγή, η εξάρτηση και η συντακτική θέση, με βάση την αντιπαράθεσή τους με τις δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις της ν.ε.</p> <p>Η εκφορά των προτάσεων δεν θα διδαχθεί.</p>	<p>Ενδεικτικά: Σελ. 78: 3, 4 Σελ. 79: 5, 6, 7</p>	
10 ^η	<p>1. Να επισημάνουν Οι μαθητές και οι μαθήτριες το επιχείρημα του κειμένου και να αξιολογήσουν την πειστικότητά του.</p> <p>2. Να μελετήσουν την α.ε. συγκριτικά με τη ν.ε. και να</p>	<p>Το κείμενο της ενότητας (σελ. 80 σχ. βιβλίου)</p> <p>- Το κείμενο δίνεται στους μαθητές και τις μαθήτριες από τον/την εκπαιδευτικό σε μετάφραση όσο γίνεται πιο πιστή.</p> <p>- Οι μαθητές και οι μαθήτριες συγκρίνουν τη μετάφραση με το πρωτότυπο και επισημαίνουν κυρίως λέξεις που έχουν παρόμοια ή εντελώς</p>	<p>1. Λεξιλόγιο – Ετυμολογικά.</p> <p>Με αφετηρία τη σύγκριση μεταφρασμένου και πρωτότυπου κειμένου και την επιλεκτική χρήση των γλωσσικών σχολίων, Οι μαθητές και οι μαθήτριες ασκούνται στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους, σύμφωνα και με τα προτεινόμενα στις προηγούμενες ενότητες.</p> <p>Δεν θα διδαχθεί το Β΄ μέρος (σελ. 82 του σχ.</p>		3

	<p>εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.</p> <p>3. Να προσδιορίσουν τον ρόλο της υποτακτικής σύνδεσης στο κείμενο.</p> <p>4. Να γνωρίσουν τα είδη των επιρρηματικών δευτερευουσών προτάσεων στην α.ε.</p> <p>5. Να συστηματοποιήσουν βασικά στοιχεία των αιτιολογικών, τελικών, συμπερασματικών και εναντιωματικών-παραχωρητικών προτάσεων σε σχέση και με τη ν.ε.</p>	<p>διαφορετική σημασία στην α.ε. και στη ν.ε.</p> <p>- Προσδιορίζουν και αξιολογούν το επιχείρημα του ρήτορα ως προς την πειστικότητά του.</p> <p>- Σχολιάζουν την πυκνότητα και τον ρυθμό που προσδίδει στο κείμενο η υποτακτική σύνδεση.</p> <p>Το αρχαίο κείμενο θα αξιοποιηθεί για τη διδασκαλία των επιρρηματικών δευτερευουσών προτάσεων.</p>	<p>βιβλίου) ως έχει.</p> <p>2. Σύνταξη.</p> <p>Δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις (α' μέρος).</p> <p>- Εκκινώντας από παραδείγματα της ν.ε., προσδιορίζονται τα είδη των δευτερευουσών επιρρηματικών προτάσεων.</p> <p>- Οι μαθητές και οι μαθήτριες προσδιορίζουν κυρίως την εισαγωγή και τη συντακτική θέση των αιτιολογικών, τελικών, συμπερασματικών και εναντιωματικών-παραχωρητικών προτάσεων της α.ε., με βάση την αντιπαράθεσή τους με τις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις της ν.ε.</p> <p>- Αξιοποιείται το κείμενο αναφοράς για τον εντοπισμό όσων προτάσεων εμπίπτουν στα είδη αυτά.</p> <p>Η εκφορά των προτάσεων δεν θα διδαχθεί.</p>	<p>Ενδεικτικά: Σελ. 85: 1, 2, 3, 4, 5, 6</p>	
--	--	--	---	--	--

11 ^η	<p>1. Να προσδιορίσουν Οι μαθητές και οι μαθήτριες το περιεχόμενο της έννοιας της φιλίας και της συμμαχίας μεταξύ των χωρών με αναγωγή στη σύγχρονη εποχή.</p> <p>2. Να μελετήσουν την α.ε. συγκριτικά με τη ν.ε. και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.</p> <p>3. Να συστηματοποιήσουν βασικά στοιχεία των υποθετικών, χρονικών και αναφορικών επιρρηματικών προτάσεων σε σχέση και με τη ν.ε.</p>	<p>Το κείμενο της ενότητας (σελ. 86 σχ. βιβλίου)</p> <p>- Το κείμενο δίνεται στους μαθητές και τις μαθήτριες από τον/την εκπαιδευτικό σε μετάφραση όσο γίνεται πιο πιστή.</p> <p>- Οι μαθητές και οι μαθήτριες συγκρίνουν τη μετάφραση με το πρωτότυπο και επισημαίνουν κυρίως λέξεις που έχουν παρόμοια σημασία στην α.ε. και στη ν.ε.</p> <p>- Συζητούνται τα νοήματα του κειμένου με αναφορά σε σύγχρονα δεδομένα και συνεξέταση με το παράλληλο κείμενο της σελ. 110.</p> <p>Το αρχαίο κείμενο της ενότητας θα αξιοποιηθεί για τη διδασκαλία των επιρρηματικών δευτερευουσών προτάσεων.</p>	<p>1. Λεξιλόγιο – Ετυμολογικά.</p> <p>Προτείνεται η αξιοποίηση του ρ. <i>ἔχω</i>.</p> <p>Δεν θα διδαχθεί το Β΄ μέρος (σελ. 88-89 του σχ. βιβλίου) ως έχει.</p> <p>2. Σύνταξη.</p> <p>Δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις (β΄ μέρος).</p> <p>- Εκκινώντας από παραδείγματα της ν.ε., παρουσιάζονται οι υποθετικές, χρονικές και αναφορικές επιρρηματικές προτάσεις της α.ε.</p> <p>- Επισημαίνονται κυρίως η εισαγωγή και η συντακτική θέση με βάση την αντιπαράθεσή τους με τις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις της ν.ε.</p> <p>- Αξιοποιείται το κείμενο αναφοράς για τον εντοπισμό όσων εμπίπτουν στα είδη αυτά.</p> <p>Η εκφορά των προτάσεων δεν θα διδαχθεί.</p>	<p>Ενδεικτικά:</p> <p>Σελ. 90: 1, 2</p> <p>Σελ. 91: 3, 4, 5 (χωρίς να ζητείται η εκφορά)</p>	3
12 ^η	Δεν θα διδαχθεί				

	<p>Η επανάληψη λεξιλογικών, ετυμολογικών και γραμματικοσυντακτικών φαινομένων συνιστάται να γίνει στο πλαίσιο της διδασκαλίας του κειμένου του Αρριανού <i>Αλεξάνδρου Ανάβαση</i>, το οποίο θα διδαχθεί κατά την περίοδο 16 Μαρτίου - Μάιος.</p>	
	<p>Σύνολο προβλεπόμενων διδακτικών ωρών (συνυπολογίζονται και οι 3 ώρες που αφιερώθηκαν κατά την έναρξη του σχολικού έτους για την αναπλήρωση πιθανών βασικών μαθησιακών κενών)</p>	<p>34</p>
<p>ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ</p>		
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες καθοδηγούνται να μπορούν να:</p> <p>α) Συζητούν ιδέες, απόψεις και προβλήματα της αρχαίας εποχής σε σχέση με αυτά της σύγχρονης, επισημαίνοντας τις συνέχειες ή τις ασυνέχειες.</p> <p>β) Αναγνωρίζουν τη διαχρονική εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας και αντιλαμβάνονται τις διαφορές της α.ε. με τη ν.ε..</p> <p>γ) Επισημαίνουν δομές στο αρχαίο κείμενο αντίστοιχες με εκείνες της ν.ε.</p> <p>δ) Αποδίδουν το αρχαίο κείμενο σε ορθό νεοελληνικό λόγο.</p> <p>ε) Αναγνωρίζουν ό,τι δεν επιβιώνει στη ν.ε. (αναγνωριστικός γραμματισμός) και σχηματίζουν ό,τι επιβιώνει, καθώς και ό,τι υπηρετεί το λόγιο χρηστικό επίπεδό της, σε ό,τι αφορά:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων - Τύπους των ουσιαστικών <i>ή γυνή</i> και <i>ό παῖς</i> - Τύπους της οριστικής - επαναληπτικής αντωνυμίας - Τύπους της ευκτικής ε.φ. και μ.φ. βαρύτονων ρημάτων - Ρηματικούς και ονοματικούς τύπους του αορίστου β' ε.φ. και μ.φ. - Τύπους των παθητικών χρόνων - Τις μορφές και τη λειτουργία του ποιητικού αιτίου – την παθητική σύνταξη - Τα είδη του μορίου <i>ἄν</i> - Την παρατακτική και την υποτακτική σύνδεση προτάσεων - Τις δευτερεύουσες ονοματικές και επιρρηματικές προτάσεις (είδη, εισαγωγή, συντακτική θέση). 		